

[00:00] Водитељ: Српски звуци. Емисија којом обнављамо сећање на наше музичко наслеђе. Овај пројекат је суфинансиран од стране Министарства информисања и телекомуникација Републике Србије. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Оснивач Београдске филхармоније и њен први диригент био је српски композитор Стеван Хрисић. О његовој духовној музици данас говоримо у емисији Српски звуци суфинансираној средствима Министарства информисања и телекомуникација. Наша стална саговорница је Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња. Данас у нашој емисији за почетак слушамо песму Сјати Боже

[01:31] Водитељ: Као и обично почињемо од биографије композитора чија дела данас преслушавамо. Наравно реч је о биографији Стевана Христића о коме говори музиколошкиња Ања Лазаревић Коцић. У наставку, а после њеног говора чућемо одломак из Христићеве композиције Васкрсење

[01:54] Ања Лазаревић Коцић: Христић је такође рођен 80-их 1885. с тим што је живео до 1958. Дакле, он је ту негде између Милојевића који је отишао први и Коњовића који је ту негде до 70-их био активан. Тако да суштински ви сада већ имате код Коњовића и код Христића композиторе који су прешли ону другу половину века и то доста, зашли својим неким деловањем и уопште бивствовањем на тој музичкој сцени и чак и ако нису били композиторски превише активни. Христић је опет једна од тих најзначајнијих личности уз Коњовића и Милојевића. Такође професор прво музичке школе Мокрањац касније и академије. Био је такође једно време везан за за Музиколошки институт као и сви они. Али оно по чему је он заправо највише допринео као он јесте један оркестар о коме се ових дана много прича у медијима. То је оснивање Београдске филхармоније. Дакле, он је оснивач и први диригент Београдске филхармоније и просто неко је који је успео да то изнесе и да се такав оркестар заправо оснује и и да почне да ради на један начин на који већ филхармоније раде. Дакле, он је био врло активан као диригент за разлику од Коњовића донекле не баш толико, али заиста је био активан и као диригент хорова ис прва. Касније је био везан и за Народно позориште и за њихов оркестар и наравно онда када је основана Филхармонија за Филхармонију

[03:45] Водитељ: Ево прилике да нашим слушаоцима објаснимо разлику између симфонијских оркестара и филхармоније

[03:52] Ања Лазаревић Коцић: Да. Па Филхармонија је у суштини, како бих вам рекла , једна да то свима буде јасно институција од националног значаја. Симфонијски оркестри могу бити разни могу бити и ови и они. Симфонијски оркестар неке установе. Они су најчешће везани за то. А Филхармонија је установа за себе. Е то је оно што је некаква кључна разлика. Дакле просто то је установа за себе која функционише, не функционише као оркестар у склопу неке друге установе и из тог разлога је заправо негде и најзначајнији оркестар ако у том контексту посматрамо ствари

[04:48] Ања Лазаревић Коцић: Да се разумемо Христић исто један врло профилисан аутор. Дакле од светов до духовне музике. Има ту интересовања код њега овај за све и много више окренут на пример духовној музици него Милојевић и Коњовић. Са друге стране као и они на себи својствен начин везан за музички романтизам и за то народно, односно национално у овој нашој музици, уопште фолклору и неко ко је у свом стваралаштву био окренут свим жанровима, али су се некако ти опет сценска дела су се испоставила као најзначајнија заправо и нешто по чему је он најпознатији. Вокална и дакле вокално инструментална. Са друге стране овде у духовној музици имате чисто вокална дела, Ораторијум, Васкрсење, Опело у б-молу. Дакле то су све нека стварно кључна дела и можда након Мокрањца најзначајнија духовна дела у нашој музичкој историји. А ова сценска дела пре свега ту треба издвојити оперу Сутон и Охридску легенду балет, односно први званични балет у српској уметничкој музици. То треба истаћи.

[06:22] Водитељ: Хајде да кренемо од духовне музике, од Опела у Б молу. Дакле, поменули сте неке његове претходнике који су такође писали о опела и препознати су по њима. У чему је разлика и каква је какво је заправо његово Опело?

[06:36] Ања Лазаревић Коцић: Опело у Б молу је суштински дело који прати неку форму стандардну коју коју имокрајинчево има. Дакле ту ничег специјално новог немате. Оно што се разликује донекле јесте мало музички језик који је наравно у неким сегментима, не волим тај израз, али модернизован. Дакле просто је пратио некакве тада савремене музичке токове и то прилагодио ономе што је с једне стране његов сензибилитет, што ради иначе, али врло прати законитости музичког језика наше духовне духовне музике. Дакле и то је оно због чега то Опело јесте толико било важно и зашто толико јесте утицајно у сваком смислу. То је дело које је носи сад и опет једну тежину тога коме је посвећено. Оно је писано током Првог светског рата и након Првог светског рата и просто посвећено на неки начин свима како је он рекао свима погинулима у том рату па и у балканским ратовима пре тога. Негде је то био стварно ја бих рекла лични израз овај и и једна патња врло лична која је некако каналисана кроз то дело. Дакле оно је опште оно је посвећено свима другима, али је јасно из онога што је и говорио Христић о томе и како је писао о томе да је суштински то негде каналисање врло личног доживљаја тих трауматичних година.

[08:29] Водитељ: Каква су друга његова духовна дела?

[08:33] Ања Лазаревић Коцић: Па пре свега ту треба истаћи Васкрсење као ораторијум. Па Христић је био добар познавалац духовне музике. Дакле, он је јако добро познавао духовну музику и бавио се тиме. Он има много духовних дела, али рекла бих да су заиста настајала из крајње личне потребе. Дакле, то код њега просто то нису наручивана дела. То није неки сегмент који за који је он био јако везан константно кроз каријеру. Био је везанији и за многе друге овај ствари и некако се чини да је то можда тај најинтимнији део уопште његовог опуса

[09:21] Водитељ: Следи Опело у Б молу

[11:28] Водитељ: Слушали сте још једну емисију из серијала Српски звуци. Производња екипа Радија Златоусти. Радио Златоусти. Фебруар 2026. године.